Published on *Melano.hu* (https://www.melano.hu)

Az ezeréves barátság titka

Létrehozás: 04/20/2014 - 20:38
Szerző: Aranyi Péter
[1]
Nagyapám mindig azt mondta, becsüljem meg azt, aki szívesen rám szánja a péntek délutánját, mert ilyenkor mindenki arra gondol, hogy minél hamarabb eltűnjön a munkahelyéről.
Kapcsolódó cikkek:
Megelégelték a lengyelek is az EU hazánk elleni intézkedéseit? [2]
Lengyel film nyerte a Legjobb Közép-Európai Film-díjat [3]

Katarzyna Sitko-val, a Lengyel Intézet igazgatónőjével egy kora tavaszi péntek délutánon beszélgettem, akinek még a hétvége közeledtével is számos tennivalója volt. Nem csoda, hiszen a Lengyel Intézet idén ünnepli 75 éves fennállását. Katarzyna nemcsak erről, hanem a lengyel-magyar barátság megható pillanatairól is beszélt a Melano magazinnak.

Mielőtt belekezdenénk kérem, mutatkozzon be pár mondatban a Melano olvasóinak. Hogyan került a Lengyel Intézet élére és az egyik legfontosabb: hol tanult meg ilyen szépen magyarul?
2013 januárjában neveztek ki a Lengyel Intézet igazgatójának előtte, 2009-től kezdve pedig igazgatóhelyettesként segítettem az intézmény munkáját. Egyébiránt magyar szakon végeztem Krakkóban és innen ered a nyelvtudásom is. Régóta tanulok már magyarul, de sokat segített a magyarországi tartózkodásom is, hiszen itt körülvesz a nyelv és a kultúra.

A Lengyel Intézet idén ünnepli 75. évfordulóját, ugyanakkor a források szerint csak 50 éve van ebben az Andrássy-úti épületben.
A Lengyel Intézet 1939-ben nyitotta meg kapuit. Több székhelye volt, mire a mai helyre került.

Hol kezdte meg működését a Lengyel Intézet Budapesten?
Megalakulásától 1944-ig a Múzeum körút 11. szám alatt működött, az egyetem közelében. 1951-1964 között a Váci utcában funkcionált Lengyel Olvasóterem néven. Végül 1964-ben a Nagymező utcába költözött, ahol kezdetben Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ, 1994-től pedig Lengyel Intézet néven a mai napig működik. A második világháború idején ennek megfelelően rendkívül szoros kapcsolatokat ápolt az egyetemmel. Ezt jól érzékelteti az a tény is, hogy amikor a lengyel nagykövetség működését beszüntették (Lengyelország megszállását követően), akkor az intézet az egyetem szárnyai alatt folytatta tovább működését. Az intézmény egyébként akkoriban éppen egy olyan ország kultúráját képviselte, amely megszállás alatt volt.

1939-ben pedig közel százezer lengyel menekült érkezett Magyarországra…
És nemcsak a katonák, hanem nagyon sok civil is itt talált menedéket. A lengyel menekülteket

azonban nemcsak Budapesten, hanem az egész országban befogadták és támogatták. Szállást, munkát, iskolákat, egészségügyi ellátást és egyéb támogatást is kaptak a magyaroktól. Sok korabeli dokumentum támasztja alá, hogy a körülményekhez képest mennyire humanitárius volt a lengyel menekültek magyarországi fogadtatása.

Hogyan segítette a Lengyel Intézet a menekülteket?
Az ide érkezett fiatalok nem tudták tanulmányaikat folytatni, az ő továbbtanulásuk érdekében az intézet oktatást szervezett és kiadványokat szerkesztett, ilyen volt például a Biblioteka Polska (Lengyel Könyvtár), mely klasszikus lengyel irodalmi műveket tartalmazott. Emellett jelentek meg lengyel nyelven magyar szerzők művei is.

Néhány év múlva pedig a magyarok számíthattak a lengyelekre.
1956-ban nagyon jelentős lengyel segélyszállítmányok érkeztek Magyarországra, a magyarok pedig nagyon hálásan fogadták azt, amit kaptak. Mi lengyelek is ugyanabban a helyzetben voltunk a keleti blokkban, emiatt természetszerűleg a politikai események között számtalan párhuzam volt. Az 1956-os forradalom után érezhető szimpátiát jól tükrözi, hogy a lengyel nyelvtanfolyamokra annyian jelentkeztek, hogy az akkor még a Váci utcában található székhelyünk előtt hosszú sorok kígyóztak.

Egyértelműen kijelenthetjük tehát, hogy a lengyel-magyar barátságnak nagy löketet adtak az ’56-os történések?
Biztos vagyok benne, hogy az ’56-os események közelebb hozták egymáshoz a két népet, de nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a hatvanas és hetvenes években sok magyar utazott Lengyelországba, gyakran autóstoppal, különféle dzsessz eseményekre, vagy avantgárd színházi előadásokra. Nagy népszerűségnek örvendett a Jazz Jamboree fesztivál, de sokan voltak kíváncsiak Jerzy Grotowski, Tadeusz Kator színházára is.

Ugorjunk egy picit az időben: a 70-es, 80-as években a lengyelországi történések alatt mennyire szenvedett csorbát a lengyel kultúra magyarországi bemutatása?
25 év telt el a rendszerváltás óta és büszkén mondhatjuk, hogy a magyar együttműködés a lengyel ellenzékkel igen jelentős volt. Hogy méltóképpen feldolgozzuk ennek az időszaknak a történéseit indítottunk egy sorozatot a Lengyel Nagykövetséggel közösen „Történelemórák a szabadságról” címmel. Ezekre a találkozókra olyan magyarokat és lengyeleket hívunk meg, akik aktív résztvevői voltak az eseményeknek. Az első vendégünk a lengyel-magyar szolidaritás-mozgalom egyik kiemelkedő alakja, Kiss Gy. Csaba volt. De a programsorozat keretében Magyarország első varsói nagykövetével, Engelmayer Ákossal is beszélgettünk már. A lengyelek közül megemlíthetem például Bogdan Borusewicz-et is, aki a jelenlegi lengyel szenátusban az alsóház elnöke. Legutóbb pedig az ellenzéki legenda, Władysław Frasyniuk tartott előadást. Általánosságban elmondható, hogy minden vendégnek van valami mondanivalója a lengyel-magyar együttműködésről, a két nép közötti ismeretáramlásról, hiszen arra is volt példa, hogy a magyarok utaztak ki Lengyelországba, hogy megtanulják a szamizdat-készítés technológiáját.

A rendszerváltás előtt volt itt egy lengyel bolt, miért döntöttek végül a megszüntetéséről? Van-e terv esetleg arra, hogy a lengyel ízek újra megjelenjenek az intézetben?
A rendszerváltás után sok dolog tisztázódott és a Lengyel Intézet elsősorban diplomáciai képviseletként kezdett el működni. Ennek feltételeit egy kétoldalú megállapodás is rögzíti, mely bármilyen jellegű kereskedelmi aktivitást kizár. Ez egyébként minden más országban így működik. Nekünk az elsődleges célunk a kultúrdiplomácia, már 15-20 éve ez az elv vezérel minket és véleményem szerint ez így is van rendjén.

A 75 éves fennállás kapcsán idén a Wikipédia is fókuszba kerül.
A wikipédiás szócikkíró versennyel elsősorban az új médiumok felé próbálunk nyitni. Ezúton szeretnék

biztatni mindenkit, hogy vegyen részt a versenyben, hiszen április végéig még sok cikket lehet írni. A versenyzőkre értékes nyeremények várnak, a fődíj pedig egy kétszemélyes utazás Lengyelországba.

Mi lesz a 75 éves jubileumi események főattrakciója?
A Lengyel Intézet hivatalos megnyitója egyes dokumentumok szerint 1939. május 24-én volt, ezért ehhez hűen május 23-án és 24-én mindenki számára nyitott születésnapi bulival ünneplünk. Az ezzel kapcsolatos programokra bárki eljöhet majd, az intézet kapui pedig két napon át nyitva állnak az érdeklődők és Budapest lakói előtt. Ebből az alkalomból lengyel művészek munkáiból rendezünk kiállítást, az épület előtt felállítandó színpadon pedig koncerteket és táncelőadásokat tekinthetnek meg a vendégek. Emellett lesz egy nagyszabású köztéri projektünk is, mely nemcsak ezen a két napon lesz látható, hanem remélem, hogy még sokáig, talán örökké a hetedik kerület dísze marad. Erről egyelőre még nem árulnék el többet. Május 23-án este egy hatalmas bulival zárjuk a napot, amelyre egy Lengyelországban nagy népszerűségnek örvendő, a Lengyel Intézettel egykorú lengyel DJ-t hívunk meg. Reméljük, hogy ezzel sikerül jókedvet és mosolyt csalni mindenki arcára, és idősek és fiatalok együtt ünnepelhetik velünk háromnegyedszázados évfordulónkat.

A második napon pedig…
Többféle foglalkozás, workshop is várja az érdeklődőket. Lesz lengyel villám nyelvtanfolyam, kenyérsütés, valamint régi szóróanyagainkból használati tárgyakat készítünk majd szem előtt tartva a reycling-elveket. Emellett egy ünnepség keretében átadjuk a nyereményeket a győztes wikipédiás szócikkíróknak is.

A jeles jubileumok minden bizonnyal hatással lesznek a Lengyel Filmtavasz repertoárjára is.
Az idén húszéves Lengyel Filmtavaszon nemcsak új filmeket mutatunk be, hanem olyanokat is, amelyek régebben voltak láthatóak a fesztiválon. A korábbi filmekből viszont nemcsak mi válogattunk, hanem Facebookon is lehetett szavazni. Az idei Lengyel Filmtavasz húsvét után, április 24-én kezdődik és 30-ig tart a már hagyományosnak számító helyszínen, a Művész moziban.

Milyen illusztris vendégekre számíthatunk idén?
A Lengyel Filmtavasz kapcsán Magyarországra látogat egy fiatal, hazájában nagyon népszerű lengyel színész, Antoni Pawlicki, aki az Papusza filmben játssza az egyik főszerepet. Ez egyébként egy nagyon szép, költői film, amely egy lengyel-roma költőnőről szól. Emellett a filmfesztivál nyitófilmje, az Élni jó (Chce Się Żyć) című film rendezője Maciej Pieprzyca is ellátogat hozzánk. Itt lesz még továbbá a Lány a szekrényből (Dziewczyna z szafy) című film rendezője, Bodo Cox is. Ő egyébként új figura a lengyel filmművészetben. Első munkája nagy visszhangot váltott ki Lengyelországban, mert egy olyan történetről szól, amely a valóság és az irracionalitás határát súrolja. De visszatérve a közkívánatra ismét bemutatásra kerülő filmekhez az egyik kedvenc filmem, az Imagine is látható lesz az idei filmfesztiválon.

Kétségtelen, hogy az idei év az évfordulók ünnepe, hiszen 75 éves a Lengyel Intézet, 25 éve történt a rendszerváltás és ugyancsak ebben az évben lesz a varsói felkelés 70. évfordulója. Milyen programokra számíthatunk ezzel kapcsolatban?
Azt tudni kell, hogy ez az évforduló augusztusra esik, ezért jól át kell gondolnunk, hogy milyen programokkal szeretnénk jelentkezni. Izgatottan várunk egy filmalkotást, mely ezt a témát dolgozza fel, de ennek magyarországi premierje csak később lesz, hiszen a filmet először Lengyelországban kell, hogy bemutassák. Az biztos, hogy a már említett „Történelemórák a szabadságról” című előadássorozat kapcsán foglalkozunk majd a témával, mert ez a felkelés nem másról, mint a szabadságról szólt.

Megjelenik-e valamilyen kiadvány a Lengyel Intézet 75 éves fennállása alkalmából?

Igen, dolgozunk egy különleges kiadványon, amelyben azokat a dokumentumokat gyűjtjük össze, amelyek a Lengyel Intézet fontosabb történéseit elevenítik fel. Ez egy olyan kötet lesz, amelyből megismerhető az intézmény története. Reményeim szerint a kiadványban bemutathatjuk működésünk főbb területeit, érdemeinket és megszólaltathatjuk azokat a magyarokat is, –barátokat, partnereket– akik évek óta mellettünk állnak, és akik támogatása, segítsége nélkül nem tudnánk ilyen sikeresen működni.

Nemrég láttam a honlapon, hogy a Lengyel Intézet személyes emlékeket, fotókat, írásokat is szívesen fogad a magyaroktól.
Igen, de ez nem kötődik a jubileumi kiadványunkhoz. Felhívásunkkal arra szeretnénk buzdítani az embereket, hogy küldjék be írásos emlékeiket, fotóikat a Lengyel Intézetről, hogy jobban megismerhessük a múltunkat. Egyelőre nem érkezett sok emlék, de ezúton szeretném felhívni a Melano olvasóit, hogy éljenek a kínálkozó lehetőséggel!

Nagyon sok híresség járt már itt az intézetben, ki az akire nagyon szívesen emlékszik vissza?
Ez nagyon nehéz kérdés, mert nem tudok kihagyni senkit, vagy pedig fel kellene sorolni mindenkit, akivel találkoztam! Őszintén szólva az ilyen jellegű találkozások munkánk legkedvesebb részét jelentik, hiszen fantasztikus művészek látogatnak ide, akik nagyszerű dolgokat visznek véghez nemcsak Lengyelországban, hanem globális szinten is. Ha mindenképp meg kell említeni néhányat, akkor nagy élmény volt találkozni olyan neves alkotókkal, mint Agnieszka Holland, Krzysztof Zanussi, Andrzej Stasiuk, Joanna Bator, Krzystof Varga, Olga Tokarczuk, Janusz Głowacki...

Végezetül nem hagy nyugodni a kérdés: mennyivel nőtt a rendszerváltás óta a lengyel nyelvtanulás iránti érdeklődés?
Jelenleg százhuszan vesznek részt nyelvtanfolyamainkon, ami nagyon soknak számít. A rendszerváltás idején egy kicsit gyengült a lengyel nyelv iráni szerelem, ami talán annak is betudható, hogy a gazdasági fejlődéssel voltunk elfoglalva és a felzárkózáshoz inkább a nyugati nyelveket kellett gyorsan elsajátítanunk. Aztán 2004 körül nagy változás történt. A csatlakozás és a határok megnyitása óta nagyon sok mindent megváltoztatott és a két ország közötti cserekereskedelem is megélénkült. Emellett az ösztöndíjprogramok, valamint az Erasmus is sokat lendített a lengyel nyelv népszerűségén, mely megsokszorozta a magyar diákok kiutazását Lengyelországba, és ez fordítva is igaz: sok lengyel ösztöndíjas fordul meg Magyarországon. De említhetném még a régióban jelen lévő multinacionális cégeket, melyek folyamatosan keresnek olyan munkatársakat, akik beszélik a régió nyelveit.

És a mi a helyzet a szívügyekkel?
Minden évben megkérdezzük a nyelvtanfolyamokra jelentkezőket, hogy miért döntenek a lengyel nyelv mellett. A válaszokból kiderül, hogy vannak olyan diákjaink, akik például vegyes házasságban születtek és szeretnék nyelvtudásukat tökéletesíteni, de sok olyanról is tudok, akik például a diplomaszerzéshez iratkoznak be valamelyik tanfolyamunkra. Persze olyanok is vannak, akik azért tanulnak lengyelül, mert jártak Lengyelországban és megtetszett nekik a nyelv, a kultúra. A lengyel nyelvtanulásban fontos szerepet játszanak a szívügyek is, hiszen sokan vannak olyanok, akiknek a kedvese lengyel és ez motiválja őket... Ennek a több mint ezeréves barátságnak talán ez a titka, hogy nem csak politikai, gazdasági és más egyéb érdekek kötnek össze minket, hanem élő emberi kapcsolatok is! Nagy örömünkre szolgál, hogy pont itt vagyunk és ilyen nyitott, befogadó környezetben tudjuk népszerűsíteni azt, amit nagyon szeretünk!

Köszönöm az interjút!
Nagyon szívesen!

Tags:
interjú [4]
Visegrádiak:
Lengyelország [5]
Színes:
Interjú [6]

Forrás webcím: https://www.melano.hu/az_ezereves_baratsag_titka

Hivatkozások
[1] https://www.melano.hu/sites/default/files/articles/katarzyna_sitko_2014.jpg
[2] https://www.melano.hu/megelegeltek_a_lengyelek_is_az_eu_hazank_elleni_intezkedeseit
[3] https://www.melano.hu/lengyel_film_nyerte_a_legjobb_kozep_europai_film_dijat
[4] https://www.melano.hu/tags/interju
[5] https://www.melano.hu/visegradiak/lengyelorszag
[6] https://www.melano.hu/szines/interju